

Egenskapskriterier - BASTA

UTGÅVA 2011:B

GILTIGT FRÅN 2011-06-30

Inledning

BASTA-systemets syfte är att fasa ut ämnen med farliga egenskaper ur byggprodukter. Med byggprodukter avses i BASTA både byggvaror och kemiska produkter. Produkter som registreras i BASTA-registret får inte innehålla ämnen med egenskaper enligt detta kriteriedokument, i halter som är lika med eller överstiger de angivna haltgränserna.

Dessutom ska leverantören uppfylla ett antal kvalificeringsvillkor. Bland annat ska leverantören intyga att:

- produkter som finns registrerade i BASTA-registret vid varje tidpunkt klarar avtalade egenskapskriterier
- det finns dokumentation som styrker bedömningen enligt egenskapskriterierna för de produkter som är registrerade i BASTA-registret
- det finns en organisation som tydligt klargör ansvarsfördelningen för de uppgifter som ligger till grund för BASTA-registrerade produkter
- erforderlig kompetens finns tillgänglig för att hantera kvalificeringsvillkoren för en BASTA-registrering.

Som grund för kriterierna har REACH genom rådets förordning (EG) nr 1907/2006, KIFS 2005:7 och Kemikalieinspektionens PRIO-vertyg använts.

Halterna beräknas utifrån produkten så som den levereras till byggarbetsplats eller motsvarande. Kemikalier som har använts vid tillverkningen men som inte finns med i den levererade produkten behöver inte beaktas. Om inte annat anges ska den sammanlagda halten av samtliga ämnen med den angivna ämnesegenskapen ligga till grund för utvärderingen.

För sammansatta varor som består av flera delar, ska underlaget för beräkningarna baseras på vikten av den enskilda del som innehåller ämnet, inte den totala vikten av den sammansatta varan. Haltgränsen ska därför beräknas på varje del av en sammansatt vara som i sig uppfyller definitionen av en vara i artikel 3.3 i Reach-förordningen.

Egenskapskriterierna beskrivs med en kolumn för **egenskaper/ämnen** som BASTA syftar till att fasa ut, **definitionen** för själva egenskapen samt vilken haltgräns som tillåts i produkten. Till detta finns ett antal fotnoter som ytterligare förtydligar eller beskriver egenskapskriterierna. Sist i dokumentet finns även en förteckning över de riskfraser som används.

Detta dokument får kopieras endast i sin helhet och utan någon form av ändring. Citat får göras om tydlig hänvisning till källan görs.

Egenskapskriterier för alla typer av produkter i BASTA-registret

Egenskaper/ämnen	Definition	Haltgräns (vikts %) ^{1), 2)}	Summering ¹⁰⁾
1. Cancerframkallande	a) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen cancerframkallande i kategori 1 eller 2 ³⁾ (R45, R49)	< 0,1 %	—
	b) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen cancerframkallande i kategori 3 ³⁾ (R40)	< 1 %	—
2. Mutagena	a) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen mutagen i kategori 1 eller 2 ³⁾ (R46)	< 0,1 %	—
	b) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen mutagen i kategori 3 ³⁾ (R68)	< 1 %	—
3. Reproduktionstoxiska	a) Ämnen som uppfyller kriterierna i faroklassen reproduktionstoxisk i kategori 1 eller 2 ³⁾ (R60 och/eller R61)	< 0,5 %	—
	b) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen reproduktionstoxisk i kategori 3 ³⁾ (R62 och/eller R63)	< 5 %	—
4. Spädbarnsskador	Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen: kan skada spädbarn under amningsperioden (R64)	< 0,1 %	—
5. Hormonstörande	I avvaktan på kriterier gäller ämnesgrupp 1 enligt EU "Candidate list of 553 substances". European Commission DG Environment (2000), Annex 1 ⁴⁾	< 0,1 %	—
6. Mycket persistenta och mycket bioackumulerbara organiska ämnen	Ämnen med 1) Halveringstid > 60 d i havsvatten eller sötvatten eller > 180 d i marint eller sötvattensediment eller > 180 d i jord samt 2) BCF > 5000	< 0,1 %	Ja
7. Persistenta, bioackumulerbara och toxiska organiska ämnen	Ämnen med 1) Halveringstid > 60 d i havsvatten eller > 40 d i sötvatten eller > 180 d i marint sediment eller > 120 d sötvattensediment eller > 120 d i jord samt 2) BCF > 2000 samt 3) Kronisk NOEC < 0.01 mg/l eller < 30 mg/kg föda eller CMR eller klassificerat T; R48 eller Xn; R48 eller R64	< 0,1 %	Ja
8. Potentiellt persistenta, bioackumulerbara och toxiska organiska ämnen	<i>Det finns ännu inga allmänt vedertagna kriterier för potentiell persistens, bioackumulerbarhet och toxicitet. Kriteriedokumentet kommer att kompletteras när sådana har fastställts. ⁵⁾</i>		—
9. Bly (Pb)	Rena ämnen eller föreningar av bly	< 0,1 %	Ja
10. Kvicksilver (Hg)	Rena ämnen eller föreningar av kvicksilver	Totalförbud ⁶⁾	Ja
11. Kadmium (Cd)	Rena ämnen eller föreningar av kadmium (Cd)	< 0,01 %	Ja
12. Farligt för ozonskiktet	Ozon Depletion Potential (ODP) > 0 (R59)	< 0,1 %	—

Egenskaper/ämnen	Definition	Haltgräns (vikts %) ^{1), 2)}	Summering ¹⁰⁾
13. Allergi-framkallande ⁷⁾	Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen allergiframkallande vid inandning och/eller hudkontakt ³⁾ (R42, R43)	< 1%	—
14. Mycket hög akut giftighet	a) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen mycket giftig vid inandning, hudkontakt och/eller förtäring ³⁾ (R26, R27, R28)	< 1 %	Ja
	b) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen mycket giftigt: risk för allvarliga bestående hälsoskador vid inandning, hudkontakt eller förtäring ³⁾ (R39 kombinerat med R26, R27 och/eller R28)	< 1 %	—
15. Akut giftighet	a) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen giftig vid inandning, hudkontakt och/eller förtäring ³⁾ (R23, R24, R25)	< 25 %	Ja
	b) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen giftigt: risk för allvarliga bestående hälsoskador vid inandning, hudkontakt eller förtäring ³⁾ (R39 kombinerat med R23, R24 och/eller R25)	< 10 %	—
16. Hög kronisk giftighet	Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen giftigt: risk för allvarliga hälsoskador vid långvarig exponering genom inandning, hudkontakt eller förtäring ³⁾ (R48 kombinerat med R23, R24 och/eller R25).	< 10 %	—
17. Flyktiga organiska kemiska ämnen ⁷⁾ (endast BASTA)	Begynnelsekokpunkt < 250 °C mätt vid ett standardtryck av 101,3 kPa, samt har egenskaper enligt kriterierna för riskfraserna: R20 (Farlig vid inandning), eller R23 (Giftig vid inandning), eller R65 (farligt: kan ge lungskador vid förtäring), eller R67 (ångor kan göra att man blir dåsig och omtöcknad), eller R48 kombinerat med R20 (Farlig: Risk för allvarliga hälsoskador vid långvarig exponering genom inandning)	< 10 % ⁹⁾	Ja
18. Miljöfarligt	a) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen miljöfarlig: mycket giftig för vattenlevande organismer ³⁾ (R50)	Mindre än koncentrationsgränsen som anges i Klassificeringslistan (bilaga VI del 3, tabell 3.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 ⁸⁾	Ja
	b) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen miljöfarlig: mycket giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön ³⁾ (R 50/53)	Mindre än koncentrationsgränsen som anges i Klassificeringslistan (bilaga VI del 3, tabell 3.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 ⁸⁾	Ja
	c) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen miljöfarlig: kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön ³⁾ (R53)	< 25 %	Ja
	d) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen miljöfarlig: giftig för vattenlevande organismer och kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön ³⁾ (R51/53)	< 25 %	Ja

NOTER

- 1) I de fall det finns en lägre haltangivelse i bilaga VI till Europaparlamentets och rådets förordning om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (EG nr 1272/2008) gäller denna.
- 2) I de fall det finns lägre haltgränser angivna i bilaga IV till Europaparlamentets och rådets förordning om långlivade organiska föreningar (EG) nr 1195/2006 för ex. avfallsaskor gäller dessa.
- 3) I enlighet med KIFS 2005:7 (med aktuella ändringar, se www.kemi.se). Bedömningen ska baseras på alla relevanta data om produktens hälso- och miljöfarlighet. Kriterierna är direkt tillämpbara när data erhållits enligt de krav på information som finns beskrivna i artikel 13 i rådets förordning (EG) nr 1907/2006. Om det för en given hälso- eller miljöfarlig egenskap finns data från flera undersökningar som enligt kriterierna skulle leda till olika klassificering ska de data som ger den strängaste klassificeringen användas under förutsättning att de är av god vetenskaplig kvalitet.
- 4) European Commission DG Environment (2000). Towards the establishment of a priority list of substances for further evaluation of their role in endocrine disruption. Final report, http://ec.europa.eu/environment/docum/pdf/bkh_main.pdf
Annex 1. Candidate list of 553 substances, http://ec.europa.eu/environment/docum/pdf/bkh_annex_01.pdf
- 5) Kriterierna för potentiellt PBT enligt PRIO (se www.kemi.se) kan i de fall där de friar från misstanke om PBT-egenskaper, användas som underlag för PBT-klassningen (kriterie 7).
- 6) I enlighet med "Förordning om ändring i förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter" råder totalförbud på kvicksilver. Förbudet gäller produkter där kvicksilver har använts eller tillsatts. Låga halter av kvicksilver som inte tillsatts avsiktligt i något led faller därmed utanför förbudet. **Med låga halter kvicksilver menas inom BASTA en förekomst av 2,5 mg eller mindre per kg.**
- 7) Kriterierna för allergiframkallande ämnen samt flyktiga organiska kemiska ämnen ska säkerställa en god arbetsmiljö på byggarbetsplatserna. Begynnelseokopunkten är satt utifrån direktiv 2004/42/EG, haltgränsen har satts utifrån branschöverenskommelser för färg, lack och lim.
- 8) Om ämnet inte finns upptaget i Klassificeringslistan med koncentrationsgräns gäller haltgränserna 25 % för kriteriet 18a och 2,5 % för kriteriet 18b enligt KIFS 2005:7. Haltgränserna har satts med utgångspunkten att BASTA-registrerade produkter inte ska vara märkta med farosymbolerna giftigt eller miljöfarligt.
- 9) I de fall det finns lägre haltangivelser i KIFS 2008:2 med aktuella ändringar för färger och lacker så gäller dessa angivelser.
- 10) Summering av halter av olika ämnen med samma egenskaper.

OBSERVERA!

Ovanstående kriterier kommer att ses över med jämna mellanrum med syftet att helt kunna fasa ut ämnen med dessa egenskaper. Eventuella revideringar kan komma att genomföras för att anpassa dem till ny kunskap samt till omvärldens krav och målsättningar på kemikalieområdet. Kriterierna

Riskfraser som förekommer i kriterierna

R 20	Farlig vid inandning
R 23	Giftigt vid inandning
R 24	Giftigt vid hudkontakt
R 25	Giftigt vid förtäring
R 26	Mycket giftigt vid förtäring
R 27	Mycket giftigt vid hudkontakt
R 28	Mycket giftigt vid inandning
R 39	Risk för mycket allvarliga bestående hälsoskador
R 40	Misstänks kunna ge cancer
R 42	Kan ge allergi vid inandning
R 43	Kan ge allergi vid hudkontakt
R 45	Kan ge cancer
R 46	Kan ge ärftliga genetiska skador
R 48	Risk för allvarliga hälsoskador vid långvarig exponering
R 49	Kan ge cancer vid inandning
R 50	Mycket giftigt för vattenlevande organismer
R 53	Kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön
R 51/53	Giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i miljön
R 50/53	Mycket giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön
R 59	Farligt för ozonskiktet
R 60	Kan ge nedsatt fortplantningsförmåga
R 61	Kan ge fosterskador
R 62	Möjlig risk för nedsatt fortplantningsförmåga
R 63	Möjlig risk för fosterskador
R 64	Kan skada spädbarn under amningsperioden
R 65	Farligt: kan ge lungskador vid förtäring
R 67	Ångor kan göra att man blir dåsig och omtöcknad
R 68	Möjlig risk för bestående hälsoskador

**Information om byggvaror som uppfyller egenskapskriterierna
finns på systemets hemsida www.bastaonline.se**

E-postadress är basta@ivl.se

**Du kan också kontakta IVL Svenska Miljöinstitutet, Box 21060, 100 31 Stockholm,
telefon 08-598 563 00 om du vill ha ytterligare information**

LIFE03/ENV/S/00094.

BASTA-systemet har utvecklats med ekonomiskt stöd från EU-kommissionens Life-fond.

Egenskapskriterierna i BASTA-systemet är en del av kretsloppsrådets gemensamma handlingsprogram 2010 för utfasning av farliga ämnen.